

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE

Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok X.

Tarnów, sierpień 2014

Nr. 41

Wojna wielkich nadziei

Już dnia 4 sierpnia 1914 r. odszedł pierwszy oddział drużyniaków do Krakowa w liczbie 43 ludzi pod komendą sierżanta **Władysława Złom-Langnera** (...). Oddział ten umundurowany prawie własnym kosztem, był dzięki zapobiegliwości komendanta dobrze wyposażony w broń i przybory wojskowe.

Wzruszającym był widok, jak po krótkiej przemowie komendanta do odchodzących drużyniaków i po pożegnalnej mowie, wygłoszonej pod figurą Matki Boskiej pod katedrą przez burmistrza i posła **Dr. Tertila**, jakoteż odśpiewaniu przez drużyniaków, wraz ze społeczeństwem, pieśni „Boże coś Polskę” i „Jeszcze Polska nie zginęła” nastąpił wymarsz, tej pierwszej garstki dzielnej młodzieży, z pod kościoła katedralnego. Tłumy ludzi zapełniły plac wraz z ulicą Katedralną i ulicą Krakowska aż do dworca kolejowego, którą przechodził oddział ze śpiewami patriotycznymi około godz. 22. Okrzykiem „Czołem” ze strony publiczności, a nawet oficerów austriackich, nie było końca.

Przed dworcem kolejowym zaległa znaczna ilość mieszkańców Tarnowa cały obszerny plac, ponieważ żandarmerja wzbraniała wstępu na dworzec. Jednakowoż mimo straży wielka ilość publiczności przedostała się na peron kolejowy, skąd o godzinie 1 w nocy, mieli odjeżdżać drużyniacy. Ofiarność Tarnowian okazała się dopiero wtedy. Zaimprovizowana przez jednego z odjeżdżających drużyniaków, zbiórka centowa do czapki na peronie kolejowym, przyniosła około 300 koron austr. w tem 100 koron to dar Dr. Tertila (...)

Inicjator zbiórki i licytacji **Kazimierz Kazek-Marczewski** po przeliczeniu zebranych pieniędzy i wręczeniu ich komendantowi, był przedmiotem owacji, tak ze strony swoich współtowarzyszy jak i publiczności, która w ten sposób zamaniestowała swe żywe zadowolenie z uzyskania tak znacznej kwoty pieniężnej na cele Drużyny. Kwotę tę obrócono na umundurowanie drugiego oddziału w liczbie 41 ludzi, który wyruszył dnia 8 sierpnia do Krakowa, pod komendą podoficera Drużyny **Tadeusza Babinicza-Michniewicza** – **Józef Andrzej Zajac** „Praca niepodległościowa na terenie Tarnowa i Obwodu”. Tarnów 1936.

Odnaka I Kompanii Kadrowej

Symbolicznym początkiem polskiej drogi do niepodległości podczas I wojny światowej był wymarsz z Krakowa I Kompanii Kadrowej.

Ta pierwsza polska formacja wojskowa od czasów powstania styczniowego w dniu wypowiedzenia wojny Rosji przez Austro-Węgry, 6 sierpnia 1914 roku, wyruszyła z krakowskich Oleandrów ku niedalkej granicy z Rosją w Michałowicach, by stamtąd maszerować ku Kielcom.

Około 150 członków „Strzelca” i Polskich Drużyn Strzeleckich z terenu Galicji, marnie uzbrojonych w przestarzałe austriackie karabiny, miało za zadanie wywołać powstanie na ziemiach polskich zaboru rosyjskiego.

Wkrótce za I Kompanią ruszyły kolejne oddziały strzeleckie wraz z **Józefem Piłsudskim**. Niestety, jego plany wywołania powstania okazały się nierealne – co też szybko dostrzegło dowództwo austriackie. Zażądano nawet rozwiązania oddziałów strzeleckich i wcielenia ich członków do armii austro-węgierskiej. Zapobiegły temu działające w Galicji partie polityczne. Dzięki ich wpływom 16 sierpnia 1914 roku utworzono Legiony Polskie, które miały bić się z Rosją u boku Austro-Węgier.

Piłsudski zgłosił do nich akces ze swymi strzelcami, podporządkowując się galicyjskiemu Naczelnemu Komitetowi Narodowemu.

Tarnowscy generałowie II R

Władysław Langner urodził się 18 czerwca 1896 roku w Jaworowie k. Lwowa. Do gimnazjum uczęszczał w Złoczowie i Tarnowie. W Tarnowie był zastępcą preesa Polskiej Drużyny Strzeleckiej nr XIV i komendantem kompanii kadrowej tarnowskiej PDS. Pod jego dowództwem 4 sierpnia 1914r. wyruszył z Tarnowa pierwszy oddział „drużyniaków” do Legionów.

W październiku 1914 roku awansował na podporucznika, w roku 1917, po kryzysie przysięgowym, wcielony został do armii austriackiej.

Od listopada 1918 roku był żołnierzem armii polskiej i zastępcą dowódcy 57 Pułku Piechoty Ziemi Tarnowskiej. Następnie dowodził batalionem w 5 Pułku Piechoty Legionów, a później w 1 Pułku Piechoty Legionów. W czerwcu 1920 roku, już jako podpułkownik, objął dowództwo 167 Pułku Piechoty.

W czasie wojny polsko – bolszewickiej walczył na froncie litewsko – białoruskim i na Łotwie. Wyróżnił się podczas zdobywania Wilna w kwietniu 1919 roku. W latach 1923-1927 dowodził 40 Pułkiem Piechoty we Lwowie.

Aureliusz Serda-Teodorski urodził się 25 kwietnia 1860 roku w Tarnowie, tutaj też zdobył średnie wykształcenie. Później studiował prawo w Wiedniu i Krakowie. Po odbyciu służby wojskowej pozostał w armii austro – węgierskiej. W czasie I wojny światowej walczył w stopniu pułkownika na ziemiach polskich, na froncie rosyjskim. Wojnę zakończył jako dowódca brygady kawalerii na froncie włoskim.

Od 1919 roku w Wojsku Polskim. Brał udział w walkach o Lwów jako dowódca rezerw Armii Wschód. Pełnił obowiązki dowódcy Grupy Operacyjnej gen. **Lucjana Żeligowskiego**. Następnie wyjechał do Francji, gdzie był zastępcą dowódcy 3 Dywizji Strzelców Polskich Polskiej Armii we Francji.

Był m.in. szefem Misji Wojskowej przy rządzie Ukrainy i generałem do zleceń specjalnych Naczelnego Wodza. Do marca 1921 roku był zastępcą Generalnego Inspektora Jazdy, a przez kolejne trzy miesiące zastępcą dowódcy Okręgu Generalnego Poznań i kierownikiem kursów dla wyższych dowódców.

1 kwietnia 1921 roku przeniesiony został w stan spoczynku w stopniu tytularnego generała podporucznika. 31 maja 1921 roku. Naczelnik Pań-

Czesław Szymiczek urodził się 13 lipca 1861 roku w Tarnowie. W Tarnowie ukończył szkołę powszechną i gimnazjum. Chciał zostać żołnierzem dlatego nie przystąpił do egzaminu maturalnego i w 1879 roku rozpoczął naukę w Szkole Kadetów w Krakowie. Po jej ukończeniu trafił do Zagrzebia. W 1888 roku, już jako porucznik, został przeniesiony do Tarnowa, gdzie służył w 57. pułku piechoty.

W latach 1892-1913 służył we Lwowie. 1 maja 1909 roku został mianowany majorem, a 1 listopada 1912 roku podpułkownikiem. W maju

1913 roku rozpoczął służbę w Osiaku. 1 czerwca 1914 roku przeszedł w stan spoczynku, ale w obliczu zbliżającej się wojny został przywrócony do stanu czynnego i podjął służbę jako Komendant Etapów w Cieszynie. Później został dowódcą batalionu i walczył na froncie rosyjskim. 1 maja 1915 roku został awansowany na stopień pułkownika. Od maja do czerwca 1915 roku był dowódcą batalionu zapasowego w Opawie, a następnie, do 30 listopada 1915 roku, komendantem okręgowym w Końskich. 1 grudnia 1915 roku został prze-

1 grudnia 1924 roku awansowany został przez prezydenta **Wojciechowskiego** do stopnia pułkownika. Od kwietnia 1927 roku do listopada roku 1928 dowodził piechotą 12 Dywizji Piechoty w Tarnopolu. W latach 1928-1934 pełnił służbę w Warszawie.

Decyzją prezydenta **Mościckiego** 21 grudnia 1932 r. uzyskał awans na generała brygady. Od sierpnia roku 1934 dowodził Okręgiem Korpusu w Łodzi, a od 1938 r. Okręgiem Korpusu we Lwowie.

W 1939 roku dowodził od 12 września obroną Lwowa. Od 19 września Lwów otoczony był przez Niemców i siły radzieckie. Nie widząc możliwości przebicia się do granicy skapitulował 22 września przed Armią Czerwoną.

Po kapitulacji znalazł się w Moskwie, 5 października 1939 roku pozwolono mu wrócić do Lwowa, pod koniec listopada przedostał się do Rumunii, potem do Francji. Od października 1940 r. przebywał w Wielkiej Brytanii. Dowodził 3 Brygadą Kadrową Strzelców w składzie I Korpusu, następnie był dowódcą Odcinka Obrony „Angus”, a od sierpnia 1941 r. Brygady Szkolnej. Od sierpnia 1943 do listopada roku 1945 pełnił służbę w Sztabie Inspektora Wyszczolenia Wojska w Anglii, od listopada 1945 pozostawał w dyspozycji Szefa Sztabu Głównego w Londynie.

Po wojnie pozostał na emigracji. 11 listopada 1964 r. prezydent **August Zaleski** awansował go do stopnia generała dywizji. Zmarł w Newcastle 28 września 1972 roku.

stwa i Naczelnym Wódcą mianował go rzeczywistym generałem podporucznikiem z równoczesnym przyznaniem tytułu generała porucznika.

Pomimo ogłoszenia decyzji o przeniesieniu w stan spoczynku pozostawiony został w służbie czynnej. 22 września roku 1922 został mianowany przez Naczelnika Państwa komendantem Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie. 26 października 1923 roku zatwierdzony został w stopniu tytularnego generała dywizji ze starszeństwem z 1 czerwca 1919 roku.

21 października 1925 prezydent **Stanisław Wojciechowski** zwolnił go ze stanowiska komendanta Wyższej Szkoły Wojennej, a 31 października tego roku mianował go rzeczywistym generałem dywizji.

Po zwolnieniu z czynnej służby wyemigrował w 1936 roku na stałe do Jugosławii (jego żona była Chorwatka) i zamieszkał w Rijeci.

Zmarł prawdopodobnie w 1942 roku w Zagrzebiu.

niesiony na stanowisko dowódcy batalionu zapasowego 13. krakowskiego pp w Nowym Sączu, a w okresie do 27 listopada 1917 do 15 grudnia 1918 roku pełnił funkcję Komendanta Wojewódzkiego Zakładu Karnego w Wiśniczu.

W 1917 roku otrzymał zezwolenie c. k. Namiestnictwa w Tarnowie na zmianę nazwiska z Schimitzek na Szymiczek. W maju 1918 roku otrzymał od cesarza Karola dyplom nadania szlachectwa.

1 listopada 1918 roku zgłosił się do służby w Wojsku Polskim, ale nadal pozostawał na stanowisku komendanta więzienia w Wiśniczu. 15 grudnia 1918 roku został oficjalnie przyjęty w szeregi Wojska Polskiego. 30 grudnia 1918 roku został przeniesiony na stanowisko komendanta Państwowej Komendy Uzupełnień w Tarnowie. Jednocześnie od 1 lipca 1919 roku był dowódcą wojskowej załogi Tarnowa.

3 stycznia 1922 roku został awansowany do stopnia generała brygady i jednocześnie przeniesiony w stan spoczynku. Zamieszkał na stałe w Tarnowie, opiekował się między innymi biblioteką i kinem Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnowie.

Po wybuchu II wojny światowej i po wkroczeniu wojsk niemieckich we wrześniu 1939 roku pozostał w swoim domu, nie doznając żadnych szykan ze strony okupanta. Zmarł 1 stycznia 1942 roku w Tarnowie.

zeczypospolitej

Ferdynad Zarzycki urodził się 22 grudnia 1888 roku w Tarnowie.

Po maturze w Tarnowie ukończył studia filozoficzne i filologię klasyczną w Krakowie. Pierwszą pracę podjął w Gimnazjum w Nowym Targu, gdzie założył drużynę skautową. Od 1913 r. pracował w II Gimnazjum w Tarnowie.

Po wybuchu wojny opuścił Tarnów i wstąpił do Legionów. 29 września 1914 roku został mianowany podporucznikiem, 5 listopada 1914 roku porucznikiem, a kapitanem 24 sierpnia 1915 roku.

W Wojsku Polskim służył od 1 listopada 1918 roku. Walczył w obronie Lwowa, a od kwietnia 1919 roku dowodził brygadą 2 Dywizji Piechoty Legionów. Od września 1919 roku był komendantem Szkoły Aplikacyjnej w Rembertowie, a następnie od 1 maja 1920 roku szefem wydziału szkół piechoty w Oddziale III Sztabu Generalnego. W wojnie 1920 roku od 1 sierpnia dowodził 2 Grupą Operacyjną i 4 Dywizją Piechoty. Od 30 grudnia 1922 roku był zastępcą komendanta miasta Warszawy, od sierpnia następnego roku zastępcą komendanta D.C.W. Artylerii w Rembertowie.

Był mianowany kolejno – majorem (1917), podpułkownikiem (1918), pułkownikiem (1920, ze starszeństwem od 1 czerwca 1919 roku) i generałem brygady (15 sierpnia 1924 roku).

W latach 1924 – 1927 dowodził 4 Dywizją Piechoty w Toruniu, a następnie, do maja 1931 r. był zastępcą I wiceministra spraw wojskowych i szefa Administracji Armii. Od maja 1931 do maja 1934 roku był w stanie nieczynnym, a następnie został przeniesiony w stan spoczynku.

Został mianowany Ministrem Przemysłu i Handlu w rządach Aleksandra Prystora i Janusza Jędrzejewicza (do maja 1934 roku). W latach 1935–1939 był senatorem RP z województwa stanisławowskiego

We wrześniu 1939 roku przedostał się do Rumunii, a następnie dotarł do Palestyny. Mimo usilnych starań nie uzyskał przydziału do wojska. Od 1943 roku był dyrektorem Państwowego Żeńskiego Liceum Humanistycznego i Gimnazjum Ogólnokształcącego dla polskich dziewcząt na terenie Rodezji. W 1948 roku wyjechał wraz z młodzieżą do Anglii. Od 1952 roku mieszkał w USA. Zmarł 10 października 1958 w Chicago.

Juliusz Albinowski urodził się 5 marca 1856 roku w Tarnowie. Był absolwentem gimnazjum w Tarnowie, później studiował prawo na uniwersytecie w Krakowie. W 1876 roku wstąpił do armii austro-węgierskiej. Został żołnierzem stacjonującego we Lwowie 30 Galicyjskiego Pułku Piechoty.

Od 1896 roku był pułkownikiem, a w 1904 mianowany został generałem-majorem. W I wojnie światowej brał udział w szeregach armii austriackiej, na froncie rosyjskim i włoskim. Był również komendantem szkoły podchorążych w Krakowie, gdzie kształcili się przyszli oficerowie Legionów Polskich i armii polskiej.

1 listopada 1918 roku został przyjęty do Wojska Polskiego w stopniu generała podporucznika (generał brygady) i zaliczony do rezerwy armii.

Pełnił funkcję przewodniczącego komisji weryfikacyjnej dla oficerów byłej armii austriacko-węgierskiej. 1 marca 1921 roku został powołany do służby czynnej oraz zatwierdzony w stopniu generała podporucznika. 1 kwietnia 1921 roku został przeniesiony w stan spoczynku. 26 października 1923 roku prezydent **Stanisław Wojciechowski** zatwierdził go w stopniu generała dywizji.

Po odejściu z wojska mieszkał we Lwowie, gdzie zmarł 2 listopada 1929 roku.

Był założycielem i pierwszym prezesem Związku Oficerów Wojska Polskiego w Stanie Spoczynku we Lwowie.

Tadeusz Klimecki urodził się 23 listopada 1895 roku w Tarnowie. Po ukończeniu gimnazjum w Jaśle rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po wybuchu I wojny został powołany do służby wojskowej w armii austriackiej. W 1916 roku mianowany został podporucznikiem, dowodził kompanią na froncie włoskim, był trzykrotnie ranny.

Po zakończeniu wojny Tadeusz Klimecki współdziałał przy organizowaniu 16 pułku piechoty w Tarnowie. W tej jednostce, jako porucznik, następnie kapitan walczył w wojnie polsko - bolszewickiej, dowodząc kompanią, a później batalionem. Po wojnie powrócił z pułkiem do Tarnowa.

W 1925 roku uzyskał awans na stopień majora, w roku następnym podjął studia w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Po ich ukończeniu, w roku 1928, mianowany został szefem sztabu 12 dywizji piechoty w Tarnopolu. W 1930 roku został powołany na stanowisko wykładowcy do Wyższej Szkoły Wojennej, w następnym roku uzyskał awans na stopień podpułkownika. W roku 1934 powrócił do służby liniowej na stanowisko zastępcy dowódcy 18 pułku piechoty w Skierńewicach, od 1936 roku dowodził 5 pułkiem strzelców podhalańskich w Przemyślu. W 1938 roku został pułkownikiem, powołano go również ponownie do Wyższej Szkoły Wojennej, gdzie pracował do wybuchu wojny.

W czasie kampanii wrześniowej pracował w Oddziale III Sztabu Naczelnego Wodza na stanowisku szefa Wydziału Operacyjnego. Po zakończeniu kampanii przedostał się do Francji i został powołany na stanowisko szefa Oddziału III Sztabu Naczelnego Wodza. W czerwcu 1940 roku Tadeusz Klimecki został powołany na stanowisko Szefa Sztabu Naczelnego Wodza, a w lutym 1941 roku został generałem brygady.

Zginął w Gibraltarze w lipcu 1943 roku towarzysząc generałowi **Władysławowi Sikorskiemu** w podróży inspekcyjnej na Bliski Wschód.

Franciszek Ksawery Latinik urodził się 17 lipca 1864 roku w Tarnowie. Ukończył Szkołę Kadetów w Krakowie i od 1882 roku służył w armii austriackiej. Od 1895 roku był podporucznikiem piechoty, w roku 1891 ukończył Akademię Sztabu Generalnego w Wiedniu, był m. in. komendantem szkoły oficerów rezerwy, wykładowcą taktyki w Oficerskiej Szkole Piechoty, a w latach 1909 - 1913 komendant Szkoły Kadetów.

Podczas I wojny światowej służył w armii austro - węgierskiej, dowodząc 100 Pułkiem Piechoty, z którym walczył m.in. w bitwie pod Gorlicami w maju 1915 roku. W tym samym roku uzyskał awans do stopnia pułkownika. Walczył na froncie rosyjskim i rumuńskim, od 1916 dowodził Brygadą Piechoty na froncie włoskim, gdzie został ciężko ranny.

Po odzyskaniu niepodległości, wstąpił do Wojska Polskiego. Był najpierw dowódcą garnizonu Zamość, potem dowódcą Okręgu Wojskowego w Cieszynie. W styczniu 1919 roku z sukcesem bronił Śląska Cieszyńskiego przed wojskami czeskimi. W maju 1919 przystąpił do organizacji 6 Dywizji Piechoty i został jej pierwszym dowódcą. W październiku tego roku mianowany został dowódcą 7 Dywizji Piechoty i Frontu Śląskiego.

Od 1920 roku był generałem brygady. W roku 1920 był przedstawicielem Wojska Polskiego w Komisji Graniczno - Plebiscytowej w Cieszynie, a podczas bitwy warszawskiej gubernatorem wojennym Warszawy i dowodził 1 Armią Frontu Północnego, odpierając radzieckie uderzenie na Warszawę.

W roku 1921 na krótko został dowódcą Okręgu Generalnego Kielce, później, do 1925 roku był dowódcą Okręgu Przemyśl. W latach 1920-22 wchodził w skład pierwszej Tymczasowej Kapituły Orderu Virtuti Militari. W 1925 roku zweryfikowany jako generał dywizji.

Od 1 marca 1925 roku w stanie spoczynku. Osiadł w Krakowie, gdzie zmarł 29 sierpnia 1949 roku.

Kalendarium I Wojny Światowej

Rok 1914

28 czerwca – zastrzelenie w Sarajewie austriackiego następcy tronu arcyksięcia Ferdynanda
28 lipca – wypowiedzenie wojny Serbii przez Austro-Węgry
1 sierpnia – wypowiedzenie wojny Rosji przez Niemcy. W sierpniu wojska rosyjskie wkroczyły m.in. na teren Galicji
3 sierpnia – utworzenie Pierwszej Kompanii Kadrowej w Krakowie
4 sierpnia – wyjazd z Tarnowa pierwszej grupy 43 członków Polskiej Drużyny Strzeleckiej pod dowództwem Władysława Langnera do Krakowa na Oleandry
6 sierpnia – wymarsz Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego
6 sierpnia – wyjazd 70 członków „Strzelca” z Tarnowa do Krakowa na Oleandry
8 sierpnia – wyjazd grupy 41 osób (z PDS) z Tarnowa do Krakowa
12 sierpnia – wyjazd kolejnych 48 członków „Strzelca” z Tarnowa do Krakowa
4 sierpnia – wyjazd kolejnej grupy z PDS (43 osoby) do Krakowa i grupy 83 członków „Sokoła” do Lwowa
16 sierpnia – Powstanie w Krakowie Naczelnego Komitetu Narodowego
24 sierpnia – utworzenie w Tarnowie, decyzją Rady Miejskiej, Powiatowego Komitetu Narodowego
27 sierpnia – utworzenie w Krakowie rozkazem nr 5782 Legionu Wschodniego we Lwowie i Legionu Zachodniego
3 września – zajęcie Lwowa przez Rosjan
10 listopada – wkroczenie Rosjan do Tarnowa
listopad 1914 – kwiecień 1915 – ostrzeliwanie Tarnowa przez niemiecką i austriacką artylerię – zniszczenie m.in. dworca kolejowego i wielu budynków
17 grudnia – zatrzymanie ofensywy wojsk rosyjskich pod Limanową

19 grudnia – przekształcenie Legionu Zachodniego w I Brygadę Legionów Polskich
22–25 grudnia – bitwa pod Łowczówkiem

Rok 1915

2-5 maja – bitwa pod Gorlicami, przełamanie frontu, zakończenie działań wojennych w regionie tarnowskim
5 maja – wyjście Rosjan z Tarnowa
6 maja – zajęcia Tarnowa przez Niemców i Austriaków
Od maja 1915 – budowa cmentarzy wojennych na terenie Galicji
22 maja – odzyskanie Lwowa przez Austriaków
18 lipca – utworzenie w Tarnowie Ligi Kobiet Polskich Naczelnego Komitetu Narodowego
5 sierpnia – wkroczenie wojsk niemieckich do Warszawy

Rok 1916

4 czerwca – początek rosyjskiej ofensywy na froncie wschodnim
4-5 lipca – bitwa Legionów Polskich pod Kostiuchnowką
5 listopada – wydanie tzw. Aktu 5 listopada przez cesarzy Niemiec i Austrii - zapowiedź utworzenia państwa polskiego pod egidą państw centralnych
Listopad – uroczysta sesja Rady Miejskiej w Tarnowie – przemianowanie ul. Krakowskiej na ulicę Niepodległości
21 listopada – śmierć Franciszka Józefa I

Rok 1917

22 stycznia – propozycje pokojowe prezydenta USA Woodrowa Wilsona
16 marca – abdykacja cara Mikołaja II
2 kwietnia – przystąpienie do wojny Stanów Zjednoczonych po stronie Ententy

22 lipca – uwięzienie Józefa Piłsudskiego i Kazimierza Sosnkowskiego w Magdeburgu
7 listopada – wybuch rewolucji październikowej (wg kalendarza wschodniego)
22 grudnia – początek rokowań państw centralnych z Rosją w Brześciu

Rok 1918

8 stycznia – orędzie prezydenta USA W. Wilsona, w którym zawarte były obietnice utworzenia państwa polskiego
3 marca – podpisanie przez państwa centralne układu pokojowego z Rosją w Brześciu, zakończenie udziału Rosji w wojnie
29 października – powstanie w Krakowie Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego z Wincentym Witosem na czele i burmistrzem Tarnowa Tadeuszem Tertilem jako wiceprzewodniczącym
30 października – sesja Rady Miejskiej w Tarnowie, uchwała o oddaniu miasta poleceniom rządu warszawskiego – Tarnów pierwszym miastem niepodległym
31 października – wyzwolenie Tarnowa - rozbrojenie Austriaków i Niemców
3 listopada – podpisanie przez Austro-Węgry rozejmu z państwami Ententy
9 listopada – abdykacja cesarza Niemiec
10 listopada – powrót Józefa Piłsudskiego z Magdeburga do Warszawy
11 listopada – oddanie Piłsudskiemu dowództwa nad wojskiem przez Radę Regencyjną
11 listopada – abdykacja cesarza Austro-Węgier
11 listopada – zawieszenie broni
13 listopada – wyjazd pierwszej grupy żołnierzy i harcerzy z Tarnowa na odsiecz Lwowa pod wodzą Adama Ciołkosza
22 listopada – dekret Józefa Piłsudskiego, objęcie funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa
27 grudnia – wybuch powstania wielkopolskiego

Dla uczczenia 100 rocznicy zrywu niepodległościowego Rada Miejska w Tarnowie, aby oddać najwyższy hołd i szacunek pokoleniu Polaków, które doprowadziło do odzyskania niepodległości w 1918 roku i upamiętnić wszystkich, którzy oddali życie na ołtarzu wolności oraz tych, którzy pracowali nad politycznymi warunkami odtworzenia Państwa Polskiego, ogłasza w Gminie Miasta Tarnowa rok 2014 Rokiem Czynu Niepodległościowego.

Fragment uchwały nr XLIV/602/2013 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 19 grudnia 2013 roku w sprawie ogłoszenia w Gminie Miasta Tarnowa roku 2014 Rokiem Czynu Niepodległościowego

Żołnierze!

Dawno już, bo prawie wiek temu, żołnierz polski brał udział w wielkich bojach, stanowiących o losach państw i narodów. Od r. 1831 tylko w drobnych utarczkach i małych bitwach krew przelewał żołnierz polski, walczący pod swoim polskim sztandarem. I wszędzie powszechnym stało się zdanie, że żołnierz ochotniczy, nie przeprowadzony przez szkołę regularnego wojska, nie nadaje się wcale do do kapitalnych rozpraw orężnych, że mu twarz zblednie i serce zadrży przy wścieklej muzyce wojennej podczas wielkich bitew.

Wam, żołnierze, przypadło w udziale odnowić tradycję dawnych walk i stanąć znów w wielkich bojach historycznego znaczenia, by reprezentować oręż polski. (...).

Teraz żołnierze, przychodzą inne terminy i nowe boje. Musimy dla siebie samych zdobyć dowód, że stać nas nie na jeden tylko wysiłek woli i serca. Musimy dowieść, że w stałej pracy żołnierskiej możemy być starymi wiarusami, choć nie szkolili nas kulak kaprała i polajanki feldfebla. Chcę wierzyć, żeście się nie spalili duchowo w jednej chwili i że wytrzymacie z podniesionym czołem długą próbę wojny. Przeciwko wam idzie teraz gwardia moskiewska, czyż gwardia polska okaże się niższą i gorszą od niej?

Do boju więc! I niech bój, który teraz stoczycie, będzie nowym listkiem wawrzynu na czołach Polaków, w imię Polski walczących

Józef Piłsudski, komendant.

(fragment rozkazu Józefa Piłsudskiego z dnia 1 września 1914 roku. Tekst rozkazu opublikowany został po raz pierwszy w pracy generała Tadeusza Kasprzyckiego „Kartki z dziennika oficera I Brygady” w roku 1934).